

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות

מדרש ויקרא רבה

מדרש ויקרא רבה הוא מדרש אגדה דרשני על ספר ויקרא, שנערך בארץ ישראל במאה החמישית לספירת הנוצרים.

שמו של המדרש

משמעות המילה 'רבה' או 'רבא' בארמית הוא- גדול. בדומה ליתר החיבורים מתקופת חז"ל, שמו של המדרש לא ניתן לו על ידי מחברו והוא מכונה לראשונה בתקופת הגאונים על ידי רב אחאי גאון ב'ספר השאילתות' בשם 'אגדה של ויקרא'. השם 'ויקרא רבה' מופיע מאוחר יותר על ידי מעתיקים, לדוגמא, בסוף כתב יד לונדון של המדרש נכתב 'חסלת אגדה דויקרא רבא'. בשם זה הוא גם מוזכר במילון הערוך של ר' נתן מרומי. סביר להניח כי התואר 'רבה' נוסף למדרש ויקרא רבה, כמו גם למדרשים רבים נוספים, בהשפעת שמו של מדרש אחר- מדרש בראשית רבה הפותח במילים: "רבי הושעיה רבה פתח"¹.

זמן עריכת המדרש

צונץ היה החוקר הראשון שטיפל בסוגיית התיארוך של עריכת מדרשי חז"ל. אחד המדדים בהם השתמש צונץ לקביעת זמנו של חיבור הוא יחסו לחיבורים אחרים המוקדמים לו ומצוטטים בו, ויחסו לחיבורים המאוחרים לו המצוטטים ממנו. צונץ קבע את זמנו של מדרש ויקרא רבה לאמצע המאה השביעית, מכיוון שלדעתו מדרש ויקרא רבה עשה שימוש במדרש בראשית רבה, שנערך לשיטתו במאה השישית. **אלבק** חלק על התיארוך של צונץ והקדים את תיארוך המדרש לסוף המאה החמישית או לתחילת המאה השישית, בעקבות הקדמת התיארוך של מדרש בראשית רבה. **מרגליות**, שהתקין מהדורה מדעית למדרש ויקרא רבה טוען כי גם אם נקבל את ההנחה שויקרא רבה מאוחר לבראשית רבה אין צורך לקבוע כי הוא נערך עשרות שנים אחריו, שהרי חיבורים אלו נוצרו באותו אזור גיאוגרפי – בגליל, ויתכן אפילו באותה העיר עצמה- טבריה. לכן קובע מרגליות כי עריכת מדרש ויקרא רבה הוא כזמן החכמים המאוחרים ביותר המוזכרים בו - תחילת המאה החמישית.

---

¹ ראה במבוא למדרש בראשית רבה.

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות